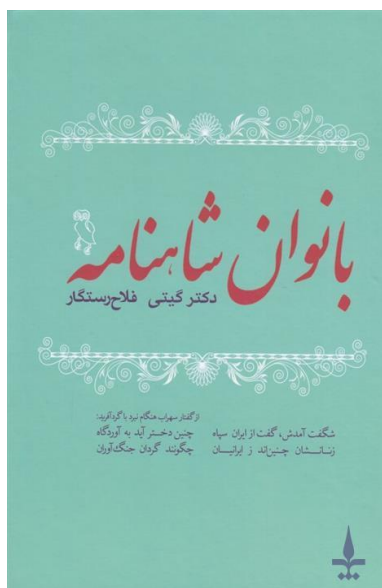

کتاب چرا باید شاهنامه خواند اثری است از سیامک شیرمردی توسط انتشارات دنیای نو منتشر شده است. همان‌طور که از عنوان کتاب پیداست، عمده‌ی مطالب آن درباره‌ی ضرورت شاهنامه‌خوانی است. او همچنین از حکمت و خرد و ماندگاری این حماسه‌ی ملی و شاهکار جهانی نیز سخن گفته است. در پشت جلد این کتاب می‌خوانیم: «زمانی که ملتی در اثر جنگ یا حوادثی دیگر تحت استیلای سیاسی و اجتماعی و فرهنگی قومی دیگر قرار می‌گیرد و توسط بیگانگان احساسات ملی و قومی آنان نادیده گرفته شود، روح ملی عده‌ای از مردمان آن جامعه با واکنشی آگاهانه یا ناخودآگاه وارد عمل شده و با بازگشت به گذشته و نوشتن تاریخ و اساطیر و یادآوری دوران شکوه و بزرگی تاریخ خود احساسات ملی و قومی مردم را تحریک می‌نمایند و در حقیقت به نوعی بازگشت به سنت‌ها و بازیابی هویت ملی را موجب می‌شوند».

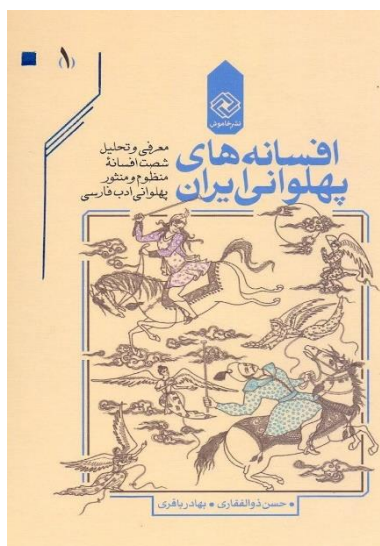

بازتاب چهره‌ی زنان در شاهنامه از موضوعاتی است که با وجود تحقیقات مفصل، هنوز هم مورد توجه مؤلفان قرار دارد. گیتی رستگار فلاح نیز از جمله مؤلفانی است که به تازگی اثری را با عنوان بانوان شاهنامه به منابع موجود در این حوزه پژوهشی افزوده است. او در این اثر برداشت و درک شخصی خود را از رفتارها و کنش‌های زنان شاهنامه گنجانده است.

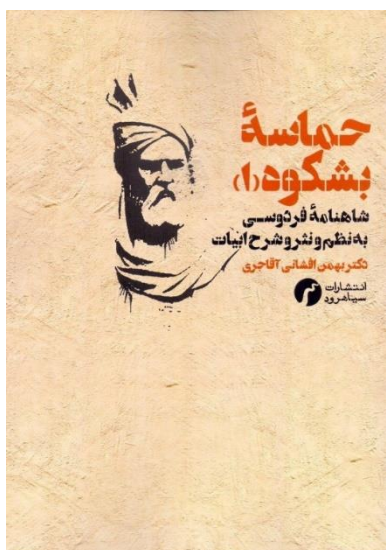

حسن ذوالفقاری و بهادر باقری به معرفی، بررسی و تحلیل ۶۰ افسانهٔ پهلوانی پس از شاهنامه تا پایان دورهٔ قاجار اقدام کرده‌اند که حاصل زحمات آنان در اثری ۴ جلدی با عنوان *افسانه‌های پهلوانی ایران* گرد آمده است. هدف آن‌ها، بررسی سیر تحول افسانه‌های پهلوانی پس از شاهنامهٔ فردوسی و ادامهٔ این سنت در میان مردم بوده است. در این کتاب ذیل هر افسانه نکات زیر بررسی شده‌اند:

- معرفی افسانه و ارزش آن
- پدیدآورنده
- نسخ
- ساختار موضوعات
- چکیدهٔ روایی
- تشریح جنبه‌های داستانی اثر
- جنبه‌های زبانی و ادبی متن مانند اصطلاحات، مثل‌ها و واژگان عامیانه و ...

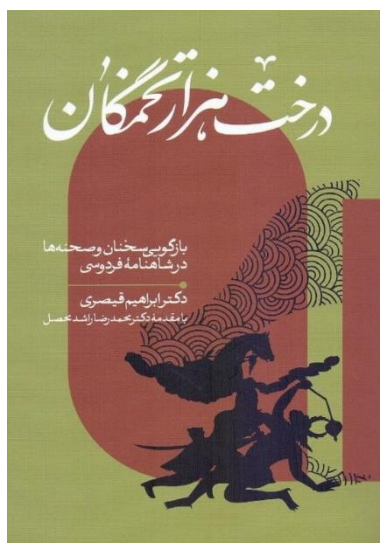

خلاصه شاهنامه به نثر و شرح گزیده ابیات آن از کارهای دشواری است که بهمن افشانی آقاجری متقبل شده تا در نهایت اثری دو جلدی با عنوان حماسه بشکوه را پیش روی مخاطبان قرار دهد. او در مقدمه کتاب می‌نویسد: «شیوه نگارش این مجموعه بدین گونه پیش برده شد که کل شاهنامه به نثر خلاصه‌وار پیش روی خواننده قرار گیرد تا خواننده با فضای کلی شاهنامه و زنجیره رخدادها کامل و دقیق آشنا گردد و دیگر این که جذاب‌ترین و مهم‌ترین داستان‌های شاهنامه به نظم (با بیشتر و مهمترین ابیات) و شرح تک تک ابیات به زبان ساده در اختیار خوانندگان قرار داده شود».

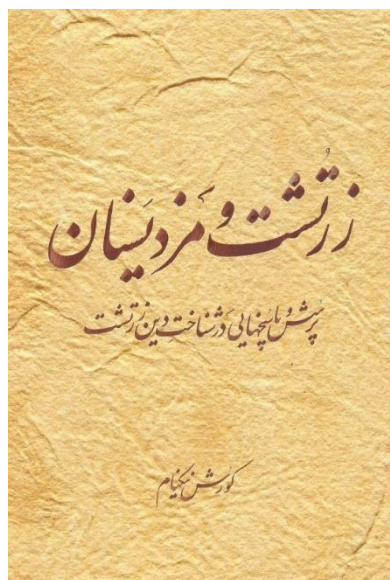

ابراهیم قیصری که تا کنون بیشتر در حوزه حافظ‌شناسی قلم‌فرسایی و آثاری مانند *ابیات بحث‌برانگیز حافظ*، *دیوان حافظ*، *حافظ عاشق و رند* و *پرده گلریز حافظ* منتشر کرده، این بار اثری را در حوزه شاهنامه با عنوان *درخت*

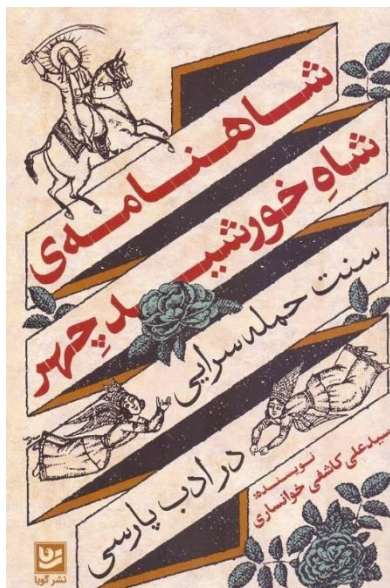
هزارتخمگان؛ بازگویی سخنان و صحنه‌ها در شاهنامه فردوسی پیش روی علاقه‌مندان قرار داده است. این کتاب با مقدمه محمد رضا راشد محصل و توسط انتشارات سرزمین کتاب روانه کتاب‌فروشی‌ها شده است.

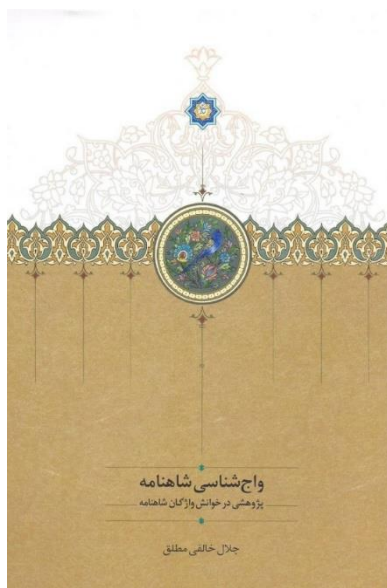
کوروش نیکنام هم موبد و هم از پژوهشگران دین زردشتی است که تا کنون آثاری را مانند /ز نوروز تا نوروز، آیین اختیار، کنکاشی در زندگی و اندیشه زرتشت و ... منتشر کرده است. اکنون اثر تازه او، زرتشت و مزدیسنان؛ پرسش و پاسخ‌هایی در شناخت دین زرتشت از سوی نشر هیرمبا به چاپ رسیده است. در پیشگفتار کتاب می‌خوانیم: «در یک ضرب‌المثل آلمانی آمده: «پیامبران در زادگاه خویش غریب‌اند» بی‌گمان برای پیام‌آور ایرانی چنین روی داده است. زرتشت در زادگاه خود، سرزمین ایران، غریب و ناآشنا مانده است... باید پذیرفت که زندگی و اندیشه زرتشت بیش از پیامبران دیگر از آغاز زاده شدن تاکنون به کنکاش و چالش گرفته شده است...».

نوع ادبی «حملة‌نامه» از مهم‌ترین انواع حماسه‌های دینی است که سید علی کاشفی خوانساری در اثر تازه خود به نام شاهنامه شاه خورشیدچهر؛ سنت حملة‌سرایی در ادب پارسی، آن را زیر ذره‌بین قرار داده است. در توضیح پشت جلد کتاب می‌خوانیم: «در این کتاب ابتدا سیر سرایش حماسه‌های دینی و علوی را پیش و پس از سروده‌شدن حملة حیدری باذل خراسانی مرور کرده، از منظومه‌های متعدد با نام حملة حیدری یاد می‌کند. بخش دوم کتاب به معرفی و نمونه آثار چهار سراینده اصلی و بزرگ حملة حیدری اختصاص دارد».

یکی از بحث‌برانگیزترین موضوعات شاهنامه‌خوانی، تلفظ صحیح واژگان است که به نگارش مقالات و نظرات گوناگونی منجر شده است. خالقی مطلق که سالیان زیادی را با متن شاهنامه انس داشته است، اکنون اثری در این باره منتشر کرده است: *واچ‌شناسی؛ پژوهشی در خوانش واژگان شاهنامه*. این اثر توسط بنیاد موقوفات افشار روانه بازار کتاب شده است.

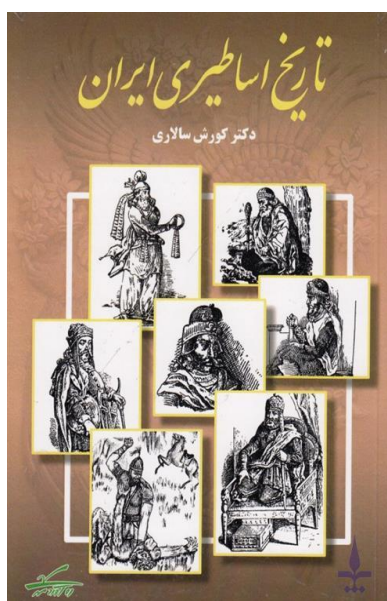

چندی پیش نشر نی مؤده انتشار اثری از محقق برجسته، مهدی سیدی، را به مخاطبان داد. این اثر که فرهنگ جغرافیای تاریخی شاهنامه نام دارد، تا کنون دومین همکاری این محقق با نشر نی محسوب می‌شود. در این پژوهش تمامی شاهنامه، از آغاز پادشاهی کیومرث پیشدادی تا پایان پادشاهی یزدگرد سوم ساسانی، به دقت بررسی و همه‌ی اعلام جغرافیایی مندرج در این اثر سترگ استخراج و شناسایی و با شرح و توضیح کامل معرفی شده است. اما محدوده‌ی زمانی پژوهش ما به عهد تصنیف شاهنامه ختم نمی‌شود، زیرا به بیان دگرگونیها و تغییراتی هم پرداخته‌ایم که تا به امروز در نام و عنوان مواضع جغرافیایی رخ داده است، به گونه‌ای که اگر از کوه و چشمه و دریا و شهری از زمان پیشدادیان و ضحاک نام برده شده، اوضاع آنها تا زمان حاضر با استناد به منابع بعد از ساسانیان و نیز بر اساس پژوهش‌های میدانی خودمان معلوم و معرفی شده است. از این رو، علاوه بر شاهنامه و منابع جغرافیایی و تاریخی مربوط به آن، از کتب ادبی و عرفانی و سایر اسناد مکتوب نیز بهره گرفته‌ایم. در نهایت، پیمایش و کاوش میدانی در ایران و ممالک همجوار (عرصه‌ی جغرافیایی شاهنامه) مکمل پژوهش کتابخانه ایمان بوده است. نقشه‌ی جامعی هم که به کتاب ضمیمه شده است خوانندگان را در شناسایی مواضع جغرافیایی شاهنامه یاری می‌دهد.

کوروש سالاری اثری با نام *تاریخ اساطیری ایران* نوشته و با همکاری نشر مدید روانهٔ کتابفروشی‌ها کرده است.

به‌جرات می‌توان گفت یکی از بحث‌برانگیزترین و بهترین کتاب‌های تازه منتشرشده، *آذربایجان و شاهنامهٔ سجاد آیدنلو* است. این اثر که نتیجهٔ زحمات هجده‌سالهٔ مؤلف است، تحقیقی است دربارهٔ جایگاه آذربایجان، ترکان و زبان ترکی در *شاهنامه* و پایگاه هزارساله *شاهنامه* در آذربایجان که شامل هفت فصل می‌شود:

فصل اول: آذربایجان در *شاهنامه*؛

فصل دوم: ترکان در *شاهنامه*؛

فصل سوم: زبان ترکی در شاهنامه؛

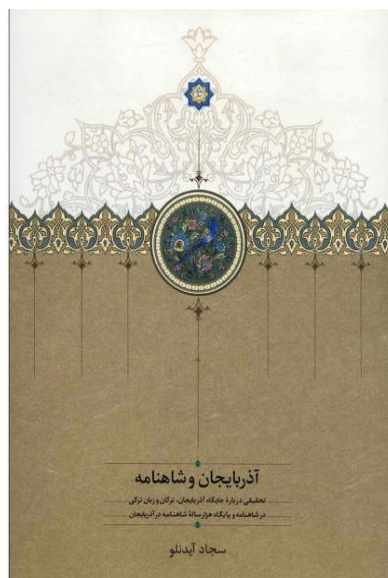
فصل چهارم: آذربایجان در روایت‌های ملی - پهلوانی ایران خارج از شاهنامه؛

فصل پنجم: شاهنامه در آذربایجان که خود شامل سیزده بخش است؛

فصل ششم: شاهنامه‌شناسان و شاهنامه‌پژوهان آذربایجانی؛

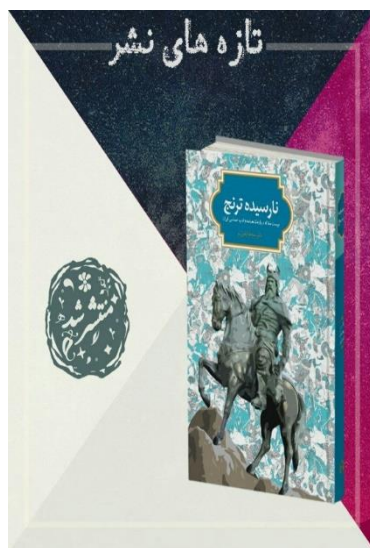
فصل هفتم: بررسی نظریات منتقدان آذربایجانی فردوسی و شاهنامه.

از ویژگی‌های مهم این کتاب رعایت انصاف، دقت فراوان، تازگی و روشمندی است که در سایر تحقیقات این محقق نیز دیده می‌شود.

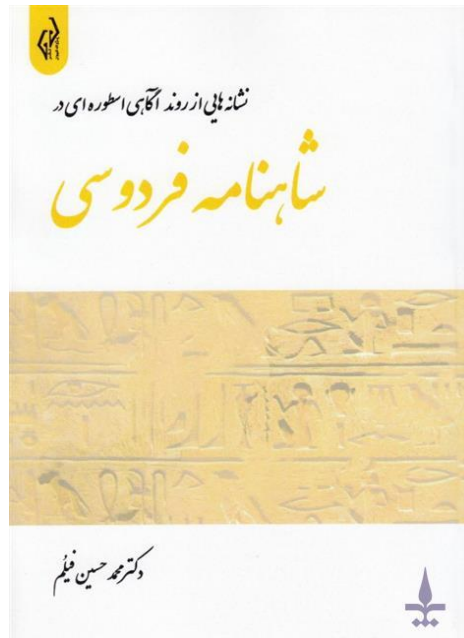
سجاد آیدنلو مجموعه مقالات دیگری را نیز با عنوان *نارسیده ترنج* توسط انتشارات سخن به چاپ رسانده است. مقالات این کتاب موضوعات متنوعی را از جمله ماخذشناسی، متن‌شناسی، اسطوره‌شناسی و واژه‌شناسی شاهنامه در بر می‌گیرد. این کتاب پیشتر با مقدمه جلال خالقی مطلق توسط نشر نقش مانا در سال ۱۳۸۶ منتشر شده بود که تفاوت آن با چاپ حاضر، فقدان سه مقاله مربوط به سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ است.

محمدحسین فیلم که پیشتر کتاب *شاهنامه فردوسی: هزاره باوری و رستم داستان* را منتشر کرده بود، اکنون کتاب تازه‌ای با عنوان *نشانه‌هایی از روند آگاهی اسطوره‌ای در شاهنامه فردوسی* با همکاری نشر پژواک کیوان چاپ کرده است. وبگاه ناشر در توضیح این کتاب آورده است:

کتاب «نشانه‌هایی از روند آگاهی اسطوره‌ای در شاهنامه فردوسی» چکیده‌ای از *شاهنامه فردوسی*، از پادشاهی کیومرث تا پادشاهی بهمن است. ابیاتی گزیده شده‌اند که به گمان نویسنده، بن‌مایه‌ی اسطوره‌ای در خود داشته‌اند. در این چکیده می‌توان نشانه‌هایی از دستیابی مردمانی که تازه از دایره‌ی زندگی طبیعی پا به جهان انسانی گذارده‌اند را دید (دستاوردهایی برای پی افکندن جهانی انسانی). نویسنده بر این باور است که بخش اسطوره‌ای *شاهنامه فردوسی*، دستاوردهای فکری و فنی مردمان پدیدآورنده‌ی این داستان‌های اسطوره‌ای، اعم از خوراک و پوشاک و خانه‌سازی تا باورهای اسطوره‌ای و زبان و ... را در پیکر شخصیت‌های اسطوره‌ای دسته‌بندی و روایت می‌کند و بر این شخصیت‌ها نامی می‌نهد که معنی نامواژه تا اندازه‌ای با محتوای نسبت داده‌شده به آن شخصیت هم‌راستایی و هم‌خوانی دارد».

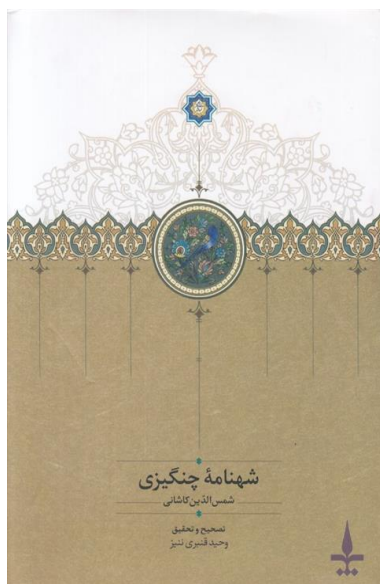

چهار اثر تألیفی تازه در حوزه کودک و نوجوان منتشر شده است. سه جلد تازه از مجموعه شاهنامه کودک و نوجوان به قلم محمدناصر مودودی، شامل دفتر نهم (کیانیان ۷)، دفتر دهم (دوره تاریخی ۱) و دفتر یازدهم (دوره تاریخی ۲) توسط نشر دیبایه منتشر شده است. اثر دیگر دوزخ ضحاک: برداشتی آزاد از اساطیر کهن ایران نام دارد که به قلم کیاوش جاهد پارسا نوشته شده و انتشارات هورخش آسمان آن را منتشر کرده است.

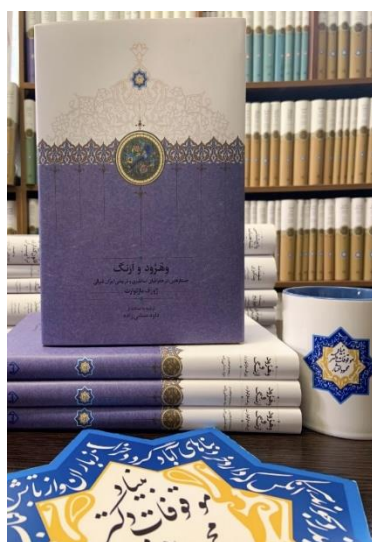

شهنامه چنگیزی سروده شمس‌الدین کاشانی یکی از تواریخ مهم منظوم عصر ایلخانی محسوب می‌شود که در قرن هشتم سروده شده است. وحید قنبری نیز، این کتاب را تصحیح و به همراه نکات و دیدگاه‌های خود توسط بنیاد موقوفات افشار منتشر کرده است.

اثر تازه‌ای از ژوزف مارکوارت (۱۸۶۴ - ۱۹۳۰م)، خاورشناس نامدار آلمانی با نام وهرود و /رنگ؛ جستارهایی در جغرافیای اساطیری و تاریخی ایران شرقی توسط داوود منشی‌زاده ترجمه شده و بنیاد موقوفات افشار انتشار آن را بر عهده گرفته است.

گزارش: محمد بیانی